

Bjørn Barland

POLITI SOM MULIG YRKESVALG

Bjørn Barland

Politi som mulig yrkesvalg

© Politihøgskolen, Oslo 2012

PHS Forskning 2012: 2

ISBN 978-82-7808-087-0 (trykt utgave)

ISBN 978-82-7808-088-7 (elektronisk utgave)

Det må ikke kopieres fra denne boka i strid med åndsverkloven og fotografiloven eller i strid med avtaler om kopiering inngått med Kopinor, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk.

Alle henvendelser kan rettes til:

Politihøgskolen

Forskningsavdelingen

Slemdalsvn. 5

Postboks 5027, Majorstuen

0301 Oslo

www.phs.no

Omslag: GLOG as

Omslagsfoto: Harald Byberg, VG

Layout: Eileen Schreiner Berglie, PHS

Trykk: www.kursiv.no

Forord

I 2006 fikk Politihøgskolen, på oppdrag for Helsedirektoratet, ansvaret for å gjennomføre en større omfangsundersøkelse om utberedelsen av doping blant unge mennesker i Norge. Som en del av denne avtalen skulle det også samles inn data om ungdommers oppfatning av politiet og politiet som et mulig yrkesvalg. Jeg håper rapporten kan gi noen innspill i det viktige rekrutteringsarbeidet som Politihøgskolen gjør.

Rapporten er utarbeidet ved forskningsavdelingen ved Politihøgskolen. En generell takk til alle som har gitt konstruktive bidrag. Denne rapporten har på enkelte områder vært en debut for forfatteren derfor en ekstra takk til Silje Fekjær. Silje er en meget skolert kollega i statistikk og kvantitative analyser, dessuten er Silje glad i sjokolade. Denne kombinasjonen har vært uslåelig. En takk til Silje for god og tålmodig veiledning til en kvalitativt orientert kollega (det er sjokolade igjen).

Jan Ove Tangen HiT som er en god venn, kollega og medforfatter på rapportene om doping. Han har som vanlig bistått med god veiledning, konstruktive forslag og utfordrene innspill til struktur og innhold i rapporten.

Dag Gundersen har også i dette arbeidet gitt rapporten en solid ansiktsløfting gjennom eminent språkvask. Det som helt sikker finnes av dårlig ortografi må forfatteren ta det hele og fulle ansvaret for.

Eileen er som vanlig den som får det hele sammen til en rapport og som ser gjennom sluttproduktet og retter opp de aller siste feilene. Takk igjen Eileen.

Oslo februar 2012

Bjørn Barland

Abstract

This report will present some results from a Norwegian survey conducted by a group of researchers from various professions led by the Norwegian Police University College. The survey had originally a focus on the use of doping among young Norwegians. However, within the survey there were questions about police as a career choice, more specifically: *What do you think can hinder you in becoming a police officer; what are the most important tasks for the police; background like education; and some value preferences.*

This consequently led to a study around the question: *What characterizes a group (n= 645) of Norwegian youth (19 years of age) that sees the police as a possible future career?*

The report will also look into some gender differences, and differences between immigrants and majority youth.

Innhold

1. Politi som mulig yrkesvalg	9
1.1 Ungdom og utdanning	10
1.2 Politiutdanningen og ulike syn på denne	14
1.3 Dagens politistudenter	17
1.4 Utfordringer	18
1.5 Rapportens avgrensning	20
2. Metode	23
2.1 Godkjenning	23
2.2 Utvalg	24
2.3 Databehandling	26
3. Ungdommens oppfatning av politiyrket	27
3.1 Politi som mulig yrkesvalg	28
3.2 Hva kan hindre deg i å bli politi?	35
3.3 Politiet og troverdighet	36
3.4 Viktige oppgaver for politiet	39
3.5 Oppsummering	41
4. Avslutning	43
5. Litteratur	47

1. Politi som mulig yrkesvalg

I 2009 var det 3423 søkere til Politihøgskolen, 2851 hadde skolen som førstevalg. Dette er det høyeste søkerantallet på mer enn 10 år ¹. 1600 av disse ble kalt inn til fysiske opptaksprøver, og av disse fikk 552 søkere med en gjennomsnittsalder på 23 år tilbud om studieplass. I statsbudsjettet for 2010 ble det slått fast at Politihøgskolen må øke opptaket til 720 elever, som også ble antall studenter ved opptak i august 2010. 720 studenter i året er det sannsynlige volumet fram mot 2015. Dette studenttallet er satt for å møte behovet for bemanning i politiet fram mot 2020 (Politidirektoratet, 2008) ².

Det har vært gjort noen studentundersøkelser ved Politihøgskolen (Larsson, Strype, & Thomassen, 2006; Politihøgskolen, 2008). I disse undersøkelsene er det gjort forsøk på å beskrive studentene ved Politihøgskolen ut fra demografi, utdanning, politiske preferanser og sosialt engasjementet. I den foreliggende rapporten skal noen av disse undersøkelsene presenteres. Det som i liten grad er problematisert i de tidligere rapportene, er hvordan Politihøgskolen framtrer som et mulig yrkesvalg for de som er 18–19 år. *Hva kjennetegner en gruppe unge mennesker i alderen 18–19 år som kan tenke seg å bli politi?* Det er hovedspørsmålet i denne rapporten.

Rapporten har hentet datagrunnlaget fra en større nasjonal omfangsundersøkelse på bruk av doping (Barland & Tangen, 2009). I spørreskjemaet ble det lagt inn fire spørsmål relatert til polityrket.³ Målet med denne rapporten er å se om

¹ Politihøgskolen innførte samordna opptak i 2009.

² Terrorhandlingene i Norge 22. juli 2011 vil kunne endre på disse målsetningene.

³ Noen tentative resultater i denne rapporten ble presentert på Politihøgskolens forskningskonferanse *Demokrati, kontroll og tillit* i juni 2009.

de som kunne tenke seg å bli politi, har en annen oppvekst og bakgrunn og andre interesser enn resten av utvalget. Rapporten vil også se på noen kjønnsforskjeller og noen forskjeller mellom innvandrerungdom og majoritetsungdom.

1.1 Ungdom og utdanning

Norge framstår i 2011 som et kunnskapssamfunn. Dette har blitt til gjennom mange reformer og utdanningspolitiske beslutninger som i sum har gitt en markant satsing på utdanning over tid. Reformene og endringene i utdanningsløpet har gitt store utslag i muligheten til å ta høyere utdanning I 1970 var det 50 000 studenter som tok høyere utdanning. I 2007 var tallet 220 000. Denne største økningen har kommet innenfor høgskolene (Molander & Terum, 2008, pp. 14-16).

Skolereformene har ikke bare gitt muligheten til høyere utdanning, men også gjort grunnskolen til en lovbestemt rett og plikt, og en videregående påbygning til en rettighet. Ekspansjonen og utviklingen innenfor utdanningssystemet har vært et nasjonalt og offentlig prosjekt. Begrunnelsen har til dels vært å bruke utdanning og skole som et gode for den enkelte. Utdanning skal føre til et bedre liv, til tryggere jobb og samtidig være en del av den sosiale utjevningspolitikken. Utdanningspolitikken har også vært legitimert gjennom behovet for kompetanse og utvikling innenfor offentlig og privat virksomhet. Det er også bred politisk enighet om at høyere utdanning og kunnskap er nødvendig for å henge med i den teknologiske utviklingen.

Utdanningen i Norge og alle reformene rundt grunnskole, videregående skole og høyere utdanning har vært gjenstand for politisk diskusjon. Til tross for klare ideologiske skiller når det gjelder innretning og virkemidler i utdanningsløpet, er det enighet om dette: *Ekspansjon av utdanningssystemet ses som et velegnet middel til å fremme både dannelse og demokrati, likhet og økonomisk vekst* (Hansen & Mastekaasa, 2004, p. 71)

Når det gjelder rekruttering til høyere utdanning,⁴ så har det vært et mål i utdanningspolitikken å gi lik utdanningsrett til alle uavhengig av økonomiske kår eller sosial klasse. Offentlige virkemidler til utdanning skal først og fremst sikre alle like muligheter til høyere utdanning. En rekke studier har også vist at

⁴ Med høyere utdanning menes utdanning ved universitet eller høgskole som krever minst allmenn studiekompetanse fra videregående skole.

det er stadig flere som begynner på og fullfører lengre utdanning ved universitet og høyskoler (Grøgaard & Aamodt, 2006; Hansen & Mastekaasa, 2010).

Til tross for en aktiv offentlig politikk for å utjevne forskjeller gjennom like muligheter til utdanning er forskjellene innad i den voksende gruppa som fullfører høyere utdanning, overraskende stabil. De som kommer fra høyere sosiale lag, rekrutteres gjennomgående til utdanninger som leder til jobber med høy lønn, makt og prestisje. Samtidig viser undersøkelser at det er en høyere grad av sosial utjevning i høgskoleutdanningene enn i profesjons- og universitetsutdanningene.

Når det gjelder utdanning og kjønn, har det vært en tydelig utvikling siden 1980-tallet. I de siste årene har flere kvinner enn menn begynt på universitetene. Til tross for at utdanningsnivået er jevnt fordelt, er det fortsatt klare kjønnsforskjeller når det gjelder fagområde. Her ser vi fortsatt at realfagene er foretrukket av menn, mens samfunnsfagene og helsefagene er dominert av kvinner (ibid., s. 84–85). Først i de senere årene har det kommet studier som spesielt ser på etniske minoriteter. Det er en rekke teorier om hvorfor det oppstår ulikhet og klasseinndeling innenfor utdanning. For å gi et bakteppe til resten av rapporten skal vi først se på noen tradisjonelle teorier som forsøker å forklare dette slik det er framstilt i Nordli Hansen (1986).

Verditeorien legger vekt på at utdanningsvalg og innsats i skolen påvirkes av normer og verdier. Grunnlaget for denne teorien er at personer fra lavere sosiale klasser og lag er mindre interessert i utdanning fordi de er sosialisert inn i en tradisjon der utdanning blir sett på som mindre viktig.

Kulturteorien vektlegger prestasjonsforskjeller mellom elever og studenter med ulik sosial bakgrunn. Kulturteorien bygger på studier som viser tendenser til at barn fra høyere sosiale lag eller klasser har et høyere prestasjonsnivå. Denne kulturforskjellen i prestasjonsnivå kan grovt deles inn i to hovedretninger. Den ene retningen vektlegger at barn fra lavere sosiale klasser i liten eller ingen grad blir stimulert av foreldrene sine og gjennom det opplever å mislykkes i skolesituasjonen. Den andre retningen er opptatt av å se på manglende «kulturell kapital» som forklaring. Skolesystemet og videre utdanningssystemet hviler på en kulturell kapital som de høyere klassene er i besittelse av. Hele utdanningssystemet forutsetter et språk, en bevissthet, ferdigheter eller et dannelsesideal som lavere sosiale klasser ikke har ervervet eller kan være i opposisjon til. I denne undersøk-

kelsen har vi spurt om foreldres utdanningsbakgrunn og brutto årsinntekt som sosiokulturelle bakgrunnsvariabler.

Sosial posisjon-teorien er en alternativ teori som legger vekt på at valg hos den enkelte er rasjonelle. Valg av utdanningsretning er en konsekvens av at den enkelte veier fordeler og ulemper, kostnad opp mot nytte, innenfor de ulike utdanningsretningene. For ungdom fra høyere sosiale klasser vil utdanning være en forutsetning for å bli i eller opprettholde en tilhørighet til sin klasse. For ungdom fra lavere sosiale klasser vil utdanning kunne være en mulighet til å klatre høyere i et sosialt hierarki. Teorien bygger sin grunnleggende antagelse på at alle står fritt til å velge det som for den enkelte er best, og at aktørene har en opplevd sannsynlighet for å lykkes.

En tilnærming som ligger svært nær sosial posisjon-teorien, er *rasjonell aktør-teorien* (Fekjær 2009). Dette er en kjent modell som ligger i et krysningspunkt mellom sosiologien og økonomisk teori. Teorien har som et grunnleggende premiss at aktørene ikke er determinert av mekanismer som virker uten at aktørene er klar over det. Hovedpoenget i denne teorien knyttet til utdanning er altså at individer som velger et utdanningsløp, er rasjonelle aktører som velger ulike utdanningsløp med utgangspunkt i vurderinger om kostnader og nytte knyttet til utdanningen samt muligheten for å lykkes i utdanningssystemet. Rasjonell aktør-modellen består av tre hovedkomponenter. Den forutsetter at utdanningssystemet kan beskrives som en struktur der man på gitte tidspunkt må velge mellom ulike og dels risikofylte alternativer. Det andre hovedelementet er at de som velger, har en oppfatning om hva som er et akseptabelt minstenivå for sin egen utdanning. Det siste elementet er at aktørene har en oppfatning av egne sjanser til å lykkes innenfor den utdanningen som blir vurdert.

I den foreliggende undersøkelsen har vi spurt utvalget hva de tror kan hindre dem i å bli politi, og hvilket rasjonale som eventuelt brukes for å forklare hva som kan hindre dem i å bli politi. I en gjennomgang av rasjonell aktør-teorien og dens empiriske relevans konkluderes det med at teorien gir en reell forklaring på hvordan forskjeller i utdanningene oppstår, men at heller ikke denne teorien gir en fullgod forklaring.

Norge har siden 1970-tallet utviklet seg til å bli et multikulturelt samfunn. Dette har også påvirket forholdet til rekruttering inn i, og gjennomføring av, høy-

ere utdanning. Når vi i denne rapporten innledningsvis snakker om innvandrer-ungdom eller ungdom med ikke-vestlig bakgrunn, legger vi til grunn Statistisk sentralbyrås definisjon (SSB). Førstegenerasjonsinnvandrere er personer som er født utenfor Norge av to utenlandske foreldre. Personer født i Norge av to utenlandske foreldre er annengenerasjonsinnvandrere (Støren, 2005, p. 8) Den siste gruppa kan også kalles etterkommere. Ungdom med innvandrerbakgrunn inndeles også i kategoriene vestlig eller ikke-vestlig bakgrunn. Med vestlig bakgrunn mener vi de som har bakgrunn fra land i Nord-Amerika, Europa eller Oseania (Australia og New Zealand). De som har bakgrunn fra ikke-vestlige land, kommer fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og sentral- og østeuropeiske land.

I Norge er fortsatt ungdom med ikke-vestlig bakgrunn underrepresentert i høyere utdanning. Grunnen til dette er sammensatt. En tradisjonell tilnærming til å forklare denne forskjellen er at ungdom fra disse gruppene gjennomgående har lavere skoleprestasjoner, noe som igjen påvirker et mulig opptak til høyere utdanning. Ikke-vestlig innvandrerungdom kommer normalt fra lavere sosiale lag, noe som også påvirker videre utdanningsvalg. Det er også en, kanskje omdiskutert, forklaring som går i retning av dette er en gruppe som ikke verdsetter høyere utdanning (Schou, 2006, p. 16).

Det som derimot er en positiv tendens er at blant annengenerasjonsinnvandrere fra ikke-vestlige land er det et økende antall som begynner på høyere utdanning generelt og universitetsutdanning spesielt. Denne andelen er snart like høy som majoritetsungdommen. Dette er en bemerkelsesverdig utvikling fordi denne delen av innvandrergruppa skårer fortsatt lavt på kjennemerker som fører fram mot høyere utdanning (Støren, 2005, p. 74). Dette er en utvikling som bør generere en ny forskningsmessig tilnærming til temaer rundt rekruttering til høyere utdanning basert på sosial klasse og kulturell tilhørighet. En hypotese er også at denne gruppen ser utdanning som en mulighet for endret sosial status.

I avhandlingen *Nye forskjeller – nye forklaringer. Etniske ulikheter i utdanningsvalg* blir noen av disse funnene tilbakevist (Fekjær 2007). Også Fekjær mener å kunne vise en viss optimisme blant annengenerasjonsinnvandrere når det gjelder høyere utdanning, men at forskjellene mellom minoritets- og majoritetsungdom fortsatt er markant. Spesielt trekker Fekjær fram de store forskjellene som innenfor kategorien ikke-vestlig innvandrere, og at denne forskjellen må forklares.

Fekjær peker også på det faktum at det er gutter fra noen land som dropper ut av videregående skole og med det avskjæres fra muligheten til høyere utdanning. Hvorfor utdanningsforskjellene blir så store innenfor kategorien ikke-vestlig innvandrere, må studier som kan gå kvalitativt inn i sosiale og kulturelle forhold, bringe kunnskap om.⁵

De teoriene og empiriske funnene som her er skissert, er ikke så absolutte som denne framstillingen viser. Teoriene er relevante og godt begrunnede, men de kan diskuteres. De kan diskuteres opp mot relevansen for norske forhold og utdanningstradisjoner i vår kultur. I Norge har utdanning vært en del av utjevningssprosjektet hvor økonomiske forskjeller skal gjøres mindre relevante som grunnlag for eller muligheten til høyere utdanning. Dette har materialisert seg gjennom en utbygging av Statens lånekasse for utdanning, gjennom en offensiv statlig studentboligbygging, osv. Relevansen av kulturteorien vil kunne diskuteres i et land som Norge, som i langt mindre grad er et klassesdelt samfunn. En konklusjon er at framtidig forskning på hvordan vi skal forsøke å forklare faktiske forskjeller i utdanningsvalg, bør tilstrebe å forene de ulike teoriene.

1.2 Politiutdanningen og ulike syn på denne

Politihøgskolen er som høgskole noe annerledes enn andre høgskoler. Organisasjon har Politihøgskolen monopol på politiutdanning i Norge. Videre er Politihøgskolen som utdanningsinstitusjon eiet av Justisdepartementet og styrt fra Politidirektoratet (POD). Samtidig er Politihøgskolen underlagt de samme kvalitetskravene i utdanningen som andre høgskoler og som igjen er bestemt av Kunnskapsdepartementet. Høgskolen blir derfor kvalitetssikret gjennom Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT).

Politihøgskolen har, som andre utdanningsinstitusjoner, gjennomgått store endringer. Fram til 1992 var grunnutdanningen en toårig etatsutdanning på Politiskolen. Politihøgskolen ble etablert i 1992 og akkreditert som høgskole i 2004 og med det innlemmet i lov om universiteter og høyskoler. I 2006 kunne skolen tilby en 120 studiepoengs masterutdanning i politivitenskap. Politi-

⁵ I senere publikasjoner har det også kommet fram diskusjoner om nyanserte utdanningsforskjeller innenfor den store gruppa innvandrerungdom (Fekjær & Leirvik, 2011).

høgskolen kunne nå tilby en fullverdig utdanning innenfor de internasjonale akkrediteringskravene.

Veien mot en akademisering av politiutdanningen har vært lang. I en NOU:11 fra 1979 med tittelen *Politiutdanning* blir det slått fast at de som søker seg til politiet, kommer fra hjem med hjemmeværende omsorgspersoner uten utdanning og fra det som defineres som arbeiderklassen (Larsson, 2010). Denne skjeve rekrutteringen ble i 1979 problematisert og diskutert, spesielt i forhold til hvordan Politiskolen kunne bli mer akademisk uten å miste rekrutteringsgrunnlaget til yrket. Det var en klar oppfatning om at dersom yrket ble for «akademisk», ville frafallet av søkere bli problematisk. Det som kanskje var mer overraskende i denne utredningen, som bygget på en spørreundersøkelse fra fire kull ved den gangen Politiskolen (N=783), var en manglende problematisering rundt det faktum at bare var 6 % av de spurte i undersøkelsene var kvinner.

Diskusjonen fram mot 1992 og overgangen til treårig høgskoleutdanning var preget av usikkerheten og de samme argumentene som vi finner i utredningen fra 1979. Ville en omlegging av politiutdanningen få negative konsekvenser for utdanningen i retning av en studentgruppe som ikke lenger ville tilfredsstillte kravet til en praktisk handlende polititjenestemann? En umiddelbar konsekvens var frykten for at en eventuell omlegging fra etatskole til høgskole var at studenter ikke ville søke, fordi det ikke lenger ville være lønn under utdanning. I sum var det bekymring for at politiet ikke ville klare å opprettholde en forsvarlig bemanning. Det var en oppfatning at politiyrket først og fremst appellerte til ungdom som ønsket et praktisk og handlende yrke, samt at politiutdanningen som en lønnet utdanning appellerte til de som ikke ønsket lange og dyre utdanninger ved universitetene eller høgskolene.

Utviklingen har vist at dette var en ubegrunnet bekymring. Politihøgskolen forble og er fortsatt en populær utdanningsinstitusjon. I opptaket 2009 hadde 20 % av studentene høgere utdanning før de begynte på Politihøgskolen. ⁶ Politihøgskolen hadde heller ingen problemer med å fylle opptaket på 720 kvalifiserte studenter til studiestart i 2010.

Akademiseringen av politiyrket gjør at yrket ikke lenger bare framstår som et praktisk og handlende yrke. Når samfunnets kompleksitet øker, så endres kva-

⁶ Dette er tall hentet fra hjemmesiden til Politihøgskolen.

lifikasjonskravene til politiet. Politiutdanningen har gjennom akademiseringen tatt mål av seg til å bli en forskningsbasert utdanning. Men i en profesjon som politiet er det ikke nok med god teoretiske kunnskap. Det stilles også krav til en handlingsrelatert praksis som viser tilbake til den teoretiske kunnskapen. På samme måte som andre profesjoner handler ikke politiet i et vakuum (Molander & Terum, 2008, pp. 15-16). I det samfunnet som politiet opererer i, er det høy kunnskap, som igjen fører til at berørte personer ikke bare ønsker, men forlanger forklaringer på og begrunnelser av store deler av politiets handlinger og prioriteringer.

Politihøgskolen skal først og fremst være en akademisk høgskole. Politihøgskolen vil være et virkemiddel for rettsstaten i å utdanne politi som igjen skal utøve statens legitime bruk av makt (Flaatten, Gundhus, & Eline Kleiven, 2009; Lie, 2010; Runhovde, 2010) Etter endt utdanning skal polititjenestemenn kunne besitte og utøve ferdigheter som er forbeholdt politiet. Dette har ført til spesielle krav til skikkethet for å begynne på politiutdanningen og for å kunne fullføre den. Som et av flere krav til opptak kreves plettfri vandel, god helse, bra fysikk og generell modenhet.

I hvilken grad preger kravene som stilles ved Politihøgskolen for å kunne bli politi, ungdom som kunne tenke seg å bli politi? Hvor mye har ungdom reflektert over innholdet i utdanningen og hva som kreves av en ferdig utdannet polititjenestemann? Vil seleksjonen til og interessen for yrket føre til at de som kunne tenke seg å bli politi, er annerledes enn andre ungdom? Denne rapporten skal forsøke å svare på noen av disse spørsmålene. Det er grunn til å tro at tradisjonelle bakgrunnsvariabler som kjønn, oppvekst, etnisk bakgrunn og klassetilhørighet innvirker på yrkesvalg også i politiet, men politiets egenart kan også være med på å selektere i et valg av utdanning. Hvilken oppfatning har unge mennesker av politiet, og i hvilken grad er dette en oppfatning som er i overensstemmelse med «virkeligheten»? Poenget i en analyse av hva som gjør at politiet kan virke som et alternativyrkesvalg, er å avdekke prosesser og strukturer rundt de ulike yrkesvalgene som igjen peker mot en forklaring på hvorfor unge mennesker velger som de gjør.

1.3 Dagens politistudenter

Før rapporten går i gang med å svare på noen av disse spørsmålene, kan vi se litt på hva som kjennetegner eller karakteriserer de som alt er studenter ved Politihøgskolen.

I 2006 ble det gjort en undersøkelse på *Hvem er politistudentene?*⁷ (Larsson et al., 2006). Undersøkelsen var nettbasert og ble gjennomført i perioden januar–februar 2006. Utvalget var studenter på første og tredje årstrinn. Svarprosenten var på 63 (N=374).

I den demografiske profilen ser vi at gjennomsnittsalderen 24,4 år, og kjønnsfordelingen var 65,5 % menn og 34,5 % kvinner. 68 % kom fra små eller mellomstore byer, og 67 % har utdanning utover videregående skole før de begynner på Politihøgskolen. Totalt 70 % har vokst opp med foreldre med akademisk utdanning eller universitetsutdanning. Politisk var studentene i denne undersøkelsen sentrum–høyre-orientert. Motivasjonen for å jobbe i politiet er først og fremst å *ha et mangfoldig og variert yrke*, dernest handler det om muligheten for å jobbe med mennesker. Den tredje grunnen er et ønske om å forbygge kriminalitet. Når det gjelder hva studentene oppfatter som viktige oppgaver for politiet, var det klart at det å *forbygge kriminalitet* var det viktigste, mens det å opprettholde ro og orden var det nest viktigste.

I 2007 ble det gjennomført en undersøkelse på de som søker Politihøgskolen.⁸ Denne søkerundersøkelsen var rettet mot 1889 søkere, og 31 % svarte på undersøkelsen. Selv om svarprosenten var lav, er det noen tall som er interessante å ta med videre fra undersøkelsen. 50 % av søkerne var fra Østlandet, 25 % var fra Vestlandet. 80 % svarte at de hadde tenkt å søke på Politihøgskolen i ett eller flere år. Dette tyder på at politityrket tidlig var et alternativ for søkerne. 30 % hadde høyere utdanning før de begynte ved Politihøgskolen.

I 2008 ble det gjennomført en ny studentundersøkelse ved Politihøgskolen. Vi finner noen av de samme tendensene som i undersøkelsen fra 2006. I undersøkelsen fra 2008 er det geografiske delt inn på en annen måte. 55 % kommer fra

⁷ Denne undersøkelsen ble presentert på Forskningskonferansen 2006, *Kunnskapsutvikling i Politiet*, og publisert i konferanserapporten med samme navn.

⁸ Dette var først og fremst en markedskommunikasjonsundersøkelse som gikk på i hvilken grad Politihøgskolen fikk ut adekvat informasjon om opptakskrav og innhold i utdanningen. Publisert internt ved Politihøgskolen.

Østlandet, mens 18 % kommer fra Vestlandet og 14 % fra Midt-Norge. I denne undersøkelsen går det fram at 33 % har tatt høyere utdanning før de begynte på Politihøgskolen. 80 % av utvalget ønsker å fortsette i politiet og har ambisjoner om å søke seg inn i lederstillinger i etaten. 94 % ser seg selv jobbe i etaten om 10 år. På spørsmålet om hva som var viktige faktorer for å velge Politihøgskolen som utdanning, er det flest som holder opp at yrket er mangfoldig, *en møter mange ulike oppgaver som skal mestres*. Det å arbeide med mennesker og at yrket er spennende, er to andre viktige faktorer. Videre er det det å forbygge kriminalitet som er viktig. 27 % var aktive idrettsutøvere, og 17 % hadde verv i frivillige organisasjoner (Politihøgskolen 2008).

Når du intervjuer studenter i første og tredje studieår, har de en oppfatning om at politityrket er forbundet med *fart og spenning* (Egge, Ganapathy, & Runhovde, 2008, p. 71). Det er et yrke mange forbinder med «action» og kanskje en viss risiko i forbindelse med operativt politiarbeid. Politityrket framstår som et praktisk yrke og definitivt et fysisk yrke. En slik oppfatning kan lett få en bekreftelse gjennom at det fortsatt er fysiske opptakskrav for å komme inn på Politihøgskolen, og det er bestemte krav til fysiske ferdigheter som testes gjennom utdanningen. Tidligere hadde politiet også krav til minimumshøyde for å komme inn på utdanningen. Dette er tatt ut som krav, men tenkningen rundt yrket som fysisk krevende er levende.⁹ I hvilken grad denne oppfatningen forsterkes eller reduseres gjennom utdanningen, svarer ikke denne rapporten på, men faktum er at de reelle fysiske kravene for å komme inn på Politihøgskolen og de fysiske kravene gjennom utdanningen er ikke spesielt høye (Lagestad, 2006, p. 10). Likevel er det grunn til å tro at de som ser på politiet og de som tenker seg politiet som yrkesvalg, fortsatt har en oppfatning om at politityrket er spesielt fysisk krevende (Finstad, 2005, p. 196).

1.4 Utfordringer

Norge har et politisk vedtak på å opprettholde og videreutvikle enhetspoliti og en grunnleggende ideologi er å utdanne «generalisten». Dette har igjen ført til at

⁹ Ligestillingskampen i politiet og kvinners rett til å gjøre likeverdig politiarbeid ble lenge konfliktfylt fordi det var en oppfatning om at kvinner ikke var fysisk skikket til å gjøre likestilt politiarbeid. Først på 1970-tallet fikk kvinner ved Politihøgskolen pliktig undervisning i fysiskfostring og idrettsfag.

Norge har bare én politiutdanning. Politihøgskolen som utdanningsinstitusjon har mål om å framstå som en høgskole med tydelige krav til akademisk kunnskap, men også til praktiske politimessige oppgaver. I Rammeplan for bachelorutdanningen (2006, s.1) står mål og formålet med utdanningen beskrevet slik;

Formålet med studiet er å utdanne reflekterte og handlekraftige polititjenestemenn/-kvinner som kan utføre forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet på en måte som ivaretar borgernes rettsikkerhet og trygghet og samfunnets interesser for øvrig.

Målet: *Studentene skal etter endt utdanning være i stand til å utføre generalistoppgaver i politiet. Gjennom teoretisk og praktisk opplæring skal studentene bli i stand til å løse politimessige oppgaver.*

En utfordring for Politihøgskolen er å balansere kravet til en akademisk utdanning hvor relasjonelle og sosiale ferdigheter langt på vei er like viktige som de fysiske og mer operative ferdighetene.

Det er også et mål i politiet at bemanningen i etaten så langt som mulig speiler befolkningssammensetningen og mangfoldet i samfunnet. I de siste årene har dette gitt fokus på rekruttering av kvinner og personer med minoritetsbakgrunn. I 1958 ble kvinner formelt likestilt med menn, og Politiskolen ble åpnet for kvinnelige søkere (Finstad, 2005, p. 192). Lenge har det vært en ambisjon om at 40 % av studentene skal være kvinner. Arbeidet med kvinnerekruttering har pågått over tid, og skolen var i ferd med å nå målet, men ved opptaket i 2010 gikk kvinneandelen noe ned.

I de siste årene har det vært et sterkere fokus på hvordan skolen skal rekruttere fra miljøer med minoritetsbakgrunn. Et større mangfold i politiet er begrunnet ut fra mange hensyn. Først og fremst vil et bredt sammensatt og komplementært politi være et kvalitativt bedre politi for sine borgere. Mangfold i politiet vil også være med på å sikre kvaliteten på politiarbeidet som foregår. Når det gjelder minoritetenes forhold til politiet, vil det å kunne møte sine egne som politi være positivt til holdningene til politiet og vil kunne redusere etablerte skiller som ofte går etter kategoriene «oss» og «dem» (Egge et al., 2008, p. 17).¹⁰

¹⁰ I opptaket for 2010 har tallet på studenter med innvandrerbakgrunn sunket fra 6 % til 3 %. I studentavisa *Universitas* blir dette problematisert med utgangspunkt i ulikheter knyttet til økonomi, kultur og sosiale forhold. (Minoritetsandelen stuper, Universitas 9.2.2011.)

I tillegg til den legitime aksepten for politiets maktposisjon er politiet helt avhengig av tillit og godt omdømme blant publikum. Ulike tillitsmålinger viser at etaten har høy tillit i befolkningen. Politiet nyter også høy respekt og har et gjennomgående godt omdømme. (Politidirektoratet, 2008, p. 13). Men dette er faktorer som ikke er konstante. Politiet må hele tiden utøve sitt yrke på en slik måte at tillit og omdømme opprettholdes (Runhovde, 2010). Dette stiller krav til de som bekler polityrket, og til hvordan politiet som etat kan svare på forventningene fra samfunnet.

Hva som ligger til grunn for å velge politiutdanning blant ungdommen, er sannsynligvis mangfoldig og sammensatt. For den enkelte vil Politihøgskolen som utdanningsinstitusjon framstå som et alternativ på bakgrunn av oppfatninger om høgskolen og på faktisk kjennskap til denne utdanningen, bakgrunnsvariabler som oppvekststed, kjønn familiebakgrunn. Det er også grunn til å tro at hvor skolen ligger rent geografisk, og muligheter for studenthybel og fast arbeid etter endt utdanning, er med på å forme et mulig utdanningsvalg.

1.5 Rapportens avgrensing

Denne rapporten har ingen utdanningsteoretisk overbygning som igjen skal kunne lede til svar på en problemstilling. Rapporten er deskriptiv og skal forsøke å identifisere noen kjennetegn hos en gruppe unge mennesker som kunne tenke seg å bli politi.

På samme måte som andre utdanninger har Politihøgskolen utfordringer i forhold til rekruttering. I det arbeidet kan det være en fordel å se hva som kjennetegner en gruppe som kunne tenke seg å bli politi, og hva de selv tror hindrer dem i å bli politi. Det siste spørsmålet vil gi noen indikasjoner på hvordan politiutdanningen faktisk framstår hos unge mennesker.

Rapporten bygger på et utvalg personer på (N=5331), de fleste født i 1990. Utvalget har en fordeling på 84 % menn (n=4464) og 16 % kvinner (n=838). Undersøkelsen ble foretatt i perioden mars–juni 2008. En nærmere presentasjon av utvalget vil komme i metodekapitlet.

Ambisjonen er at rapporten skal gi oss innsikt i hvordan politiet framstår som et mulig yrkesvalg i et gitt utvalg. På sikt kan denne rapporten sammen med

andre undersøkelser gi en dypere forståelse av hvordan yrket framstår, noe som igjen gir muligheter for større presisjon i informasjon og i rekrutteringsarbeidet ved Politihøgskolen.

2. Metode

Rapporten bygger på data som er samlet inn i forbindelse med en større omfangsundersøkelse på doping blant unge mennesker som møtte på sesjon i tidsrommet 01.03.08–30.06.08. Bakgrunnen for denne undersøkelsen og den metodiske tilnærmingen kan leses i rapporten *Kroppspresentasjon og andre prestasjoner* (Barland & Tangen, 2009).

Det å bruke sesjonsregisteret har mange fordeler. I forhold til bruk av doping og andre rusmidler vet vi at det i denne aldersgruppa (19 år) tradisjonelt er testing av grenser og sosiale brytninger rundt normative konvensjoner. Dette gjelder eksperimentering med rusmidler samtidig som mange opplever at den sosiale kontrollen hjemme gradvis forsvinner etter oppnådd myndighetsalder. Når det gjelder denne rapportens fokus, vet vi at unge mennesker i den aktuelle alderen for sesjon møter en utfordring i forhold til framtidorientering, de må begynne en prosess der de må forholde seg til at lovpålagt skole skal erstattes med jobb eller annen utdanning. Denne framtidorienteringen er også med på å bevisstgjøre ungdom om samfunnet omkring dem. En viktig del av framtidorienteringen er mulige yrkesvalg. Derfor ble deler av denne undersøkelsen brukt for å kartlegge hvordan dette utvalget var orientert mot et mulig yrke.

2.1 Godkjenning

Meldeskjema ble sendt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD) medio mars 2007; i telefonsamtaler i juli og august 2007 ble det gitt supplerende opplysninger. Endelig brev om godkjenning kom til Politihøgskolen 11.10.07.

2.2 Utvalg

Utskrivingsplikten og kravet om å møte til sesjon i Norge gjelder alle gutter etter fylte 18 år. For jenter er sesjon frivillig, men nødvendig dersom de vil gjennomføre førstegangstjeneste¹¹. Plikten til å la seg innrullere gjelder også fremmede lands statsborgere bosatt i Norge¹². Norge har altså pliktig sesjon for menn, mens den er frivillig for kvinner. Denne forskjellen gir all grunn til å tro at kvinnene som deltar på sesjon og som svarer i denne spørreundersøkelsen, ikke er representative for alle kvinner, men kan være representative for kvinner som søker seg inn på sesjon. Dette er viktig å huske når vi ser på kjønnsforskjeller eller på kjønn som forklarende faktor.

I Norge har vi 6 klassifiseringsenheter eller det som i denne rapporten blir kalt sesjonssteder. Dette er Oslo, Hamar, Trondheim, Kristiansand, Harstad¹³ og Bergen. I møte med vernepliktsverket i august 2007 ble ulike strategier for gjennomføring av undersøkelsen diskutert med de ansvarlige på disse sesjonsstedene.

TABELL 1: BESVARTE SPØRRESKJEMAER I LYS AV OPPMØTE OG SESJONSSTED

Sesjonssted	Oppmøte	Besvarte	Svar(prosent)
Oslo	4111	2647	64
Kristiansand	2125	1411	66
Bergen	1180	920	78
Trondheim	1502	183	12
Hamar	899		
Harstad	288	170	59
VPV	13		
Totalt	10118	5331	52

¹¹ Totalt møtte 34014 personer til sesjon i 2008 av disse ble 28128 klassifisert som tjenestedyktig.

¹² Reglement for utskrivning og verneplikt (RUV) Fastsatt ved kgl.res. av 22. november 1991.

¹³ Harstad er utgangspunkt for mobile sesjonsavdelinger for de nordligste områdene i Norge.

TABELL 2: OPPMØTE OG BESVARTE SKJEMAER FORDELT PÅ KJØNN

	Oppmøte	Prosent	Besvarte skjemaer	Svarprosent
Mann	8817	87	4464	84
Kvinne	1301	13	838	16
Ubesvart			29	0,5
Totalt	10118	100,0	5331	100

Resultatene tilsier at de sesjonsstedene som klarte å gjennomføre undersøkelsen, gjorde dette på en god måte. Deltagelsen i undersøkelsen var frivillig, men svar(prosent)ene ble likevel tilfredsstillende. De som deltok i undersøkelsen, gjennomførte på også på en tilfredsstillende måte.

Kjønn

Vi mener derfor at utvalget av menn er representativt for norske menn som er forpliktet til å møte opp på sesjonen. Det er også rimelig å hevde at utvalget av kvinner er representativt for den gruppe kvinner som frivillig deltar på sesjonen.¹⁴ Det er imidlertid grunn til å understreke at dette utvalget kvinner ikke er representativt for norske kvinner i samme aldersgruppe. Hvordan den kvinnelige andelen i dette utvalget skiller seg fra den relevante populasjonen av kvinner, vet vi ikke. Så langt vi vet, foreligger det ikke noen undersøkelser av hva som karakteriserer kvinner som frivillig søker seg til Forsvaret sammenliknet med tilsvarende gruppe kvinner i populasjonen. Det er ikke mulig å generalisere eventuelle forskjeller mellom menn og kvinner i dette materialet tilbake til populasjonen av norske menn og kvinner i denne aldersgruppa.

Innvandrerungdom

I rapporten ser vi på noen variabler mot de med innvandrerbakgrunn. Der vi framstiller resultat hvor denne gruppa er representert, har vi kategorien *majoritet*, som er de som er født i Norge og minst en av foreldrene født i Norge, samt de adopterte. De med innvandrerbakgrunn deles i to grupper. Det er de med ikke-

¹⁴ Totalt møtte det 3817 kvinner til sesjon i 2008; av disse ble 3592 klassifisert som tjenestedyktig. Dette er de høyeste tallene for kvinner på sesjon og klassifisert som tjenestedyktig i perioden 2003–2010 (Fakta om Forsvaret-Forsvaret .no).

vestlig bakgrunn, som består av de som er født i utlandet, *ikke-vestlig land*, eller far og mor født i utlandet, *ikke-vestlig land*. Gruppen med innvandrerbakgrunn, *vestlig bakgrunn*, er da født i utlandet, *vestlig land*, eller far og mor født i utlandet, *vestlig land*. Ved å bruke denne kategoriseringen skiller ikke rapporten på første og annen generasjons innvandrere.¹⁵

Som det går fram av tabell 2.3, ser vi da størrelsen og sammensetningen på gruppene. Som vi ser, er det gruppa med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som er den største. Totalt i begge gruppene innvandrerbakgrunn er det 25 kvinner. Innvandrerdødelighet som gruppe blir liten, og på samme måte som med kvinner kan vi ikke i denne rapporten si noe om i hvilken grad kategorien innvandrerdødelighet representerer noe annet enn innvandrerdødelighet som møter på sesjon.

TABELL 3 FORDELING MELLOM MAJORITETSUNGDOM OG INNVANDRERUNGDOM I HELE UTVALGET

	N	%
Majoritet	4795	91
Vestlig innvandrerbakgrunn	140	3
Ikke-vestlig innvandrerbakgrunn	352	7
Total	5287	100

2.3 Databehandling

Alle besvarte spørreskjemaer ble sendt Synovate MMI for optisk lesing. Deretter ble dette konvertert til en SPSS-fil. Resultatene i rapporten er i hovedsak framtilt i krysstabeller hvor det er brukt khikvadrattest for å finne signifikant på 5 %-nivå som i denne type beskrivende rapport er akseptabelt.

I noen framstillinger reduseres antall svarkategorier fra fem til tre. Det er gjort for å forenkle framstillingen. Det er viktig å nevne at dette er gjort etter at det er gjort statistiske beregninger med alle svarkategoriene. I noen tilfeller er også bare én kategori nevnt som svaralternativ. Eksempelvis har vi i rapporten bare framstilt de som svarer *helt enig*. Dette er gjort fordi godt over 50 % av alle svarene ligger i denne kategorien, og å redusere svarkategoriene til den ene forenkler framstillingen uten at verdien av svarene reduseres.

¹⁵ I spørreskjemaet er dette ikke konkretisert utover kategoriene *I utlandet, vestlig land, I utlandet, ikke-vestlig land*.

3. Ungdommens oppfatning av politiyrket

I denne rapporten blir resultatene i hovedsak presentert med utgangspunkt i den gruppa som kunne tenke seg å bli politi, mot resten av utvalget. Rapporten har også sett på forskjeller mellom kjønn og mellom innvandrerungdom og majoritetsungdom. Disse kategoriene er valgt fordi Politihøgskolen har en klar målsetting om å få flere kvinner og flere med innvandrerbakgrunn inn i politiet. Det kan derfor være nyttig å se på forskjeller som kan komme fram i forhold til disse kategoriene med tanke på rekrutteringstiltak.

Resultatene i denne rapporten blir presentert gjennom først å se på i hvilke yrker eller yrkessektorer utvalget (N=5331) kunne tenke seg å jobbe. Her ser vi på kjønnsforskjeller og vi ser på forskjeller mellom ungdom med innvandrerbakgrunn og majoritetsungdom. I dette spørsmålet identifiserer vi også den gruppa som kunne tenke seg å bli politi (n= 685) som utgjorde 13 % av hele utvalget.

Den gruppa som kunne tenke seg å bli politi, blir vekselvis omtalt som *kan tenke seg å bli politi* eller *politigruppa*. For å kunne si litt mer om hva som kjenne-tegner denne gruppa, har vi sett på eventuelle forskjeller og likheter hos resten av utvalget når det gjelder bosted, utdanning og inntekt hos foreldre, skolegang, interesser, holdninger og verdier.

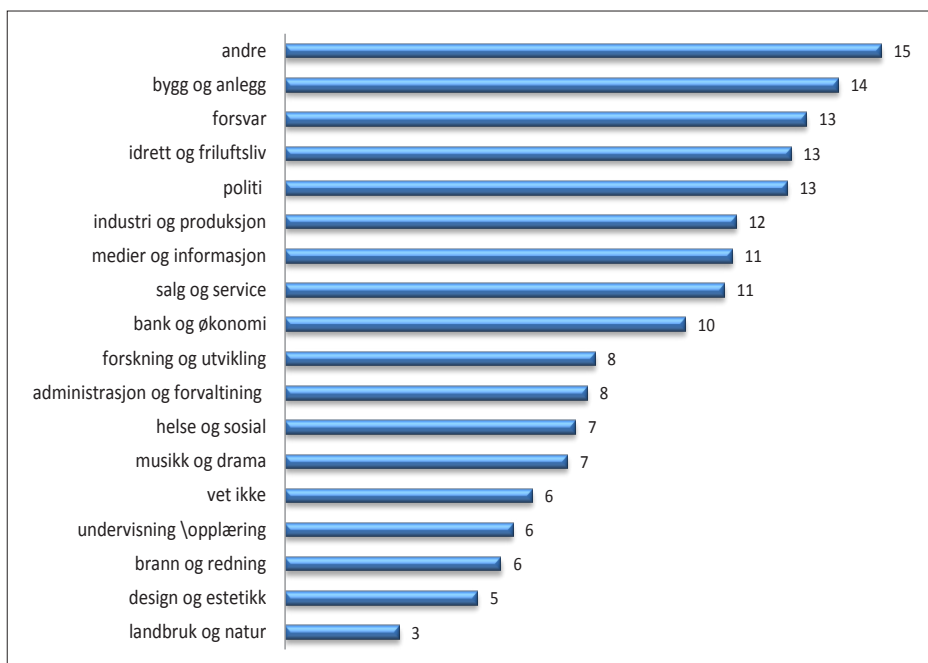
Vi har et kapittel i rapporten som omhandler hva hele utvalget (N=5331) tror kan hindre dem i å bli politi, og om ulikheter i dette på bakgrunn av kjønn og innvandrerbakgrunn. Den samme inndelingen har rapporten på spørsmålet om i hvilken grad politiet som yrke framstår med troverdighet.

Det siste spørsmålet som rapporten tar opp, er hva hele utvalget mener er viktige oppgaver for politiet. Også her ser vi på kjønnsforskjeller og på forskjeller når det gjelder innvandrerbakgrunn. I dette spørsmålet blir det også sett på eventuelle forskjeller mellom politigruppa og resten av utvalget.

3.1 Politi som mulig yrkesvalg

Før vi kan svare på spørsmålet om hva som karakteriserer et utvalg som kan tenke seg å bli politi, må vi først identifisere denne gruppa.

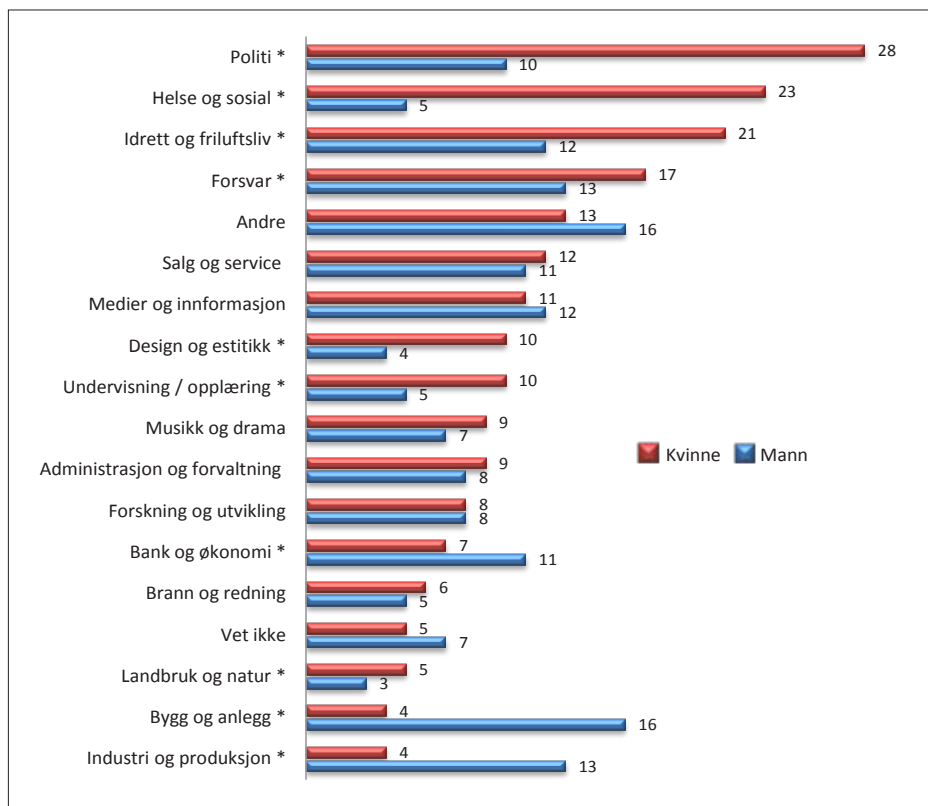
I spørreskjemaet ble det listet opp 16 ulike yrker samt kategorien *vet ikke* og *annet*. Det var mulig å sette inntil tre kryss. Som det går fram av figur 3.1.1, var politiet et mulig yrkesvalg for 13 % (n=685). Vi ser også at kategorien «andre» er den største kategorien. Hva dette skyldes, kommer ikke fram i undersøkelsen. En mulig forklaring er at mange i utvalget ikke har bestemt seg.

FIGUR 3.1.1 HVILKEN YRKESEKTOR HAR DU LYST TIL Å JOBBE INNENFOR? (I PROSENT). N=5331

I utvalget var det 16 % kvinner. I den gruppa som har politiet som mulig yrkesvalg, var det 28 % av jentene som kunne tenke seg å bli politi, mot 10 % av guttene. Dette kan skyldes mange forhold, men i vårt utvalg handler dette om jenter som frivillig møter på sesjon og at dette er da jenter som i utgangspunktet er selektert inn mot andre yrker enn det som en statistisk representativ gruppe ville vært. Vi gjentar at vi ikke kan si noe om representativiteten for jenter i denne alders-

gruppa, men bare slå fast hva jenter som møter på sesjon, svarer på spørsmålene. I figur 3.1.2 ser vi de samme kategoriene, men denne gangen delt opp på kjønn. Som vi diskuterte i metodekapitlet, skal vi i denne rapporten være forsiktige med å karakterisere andelen kvinner i utvalget som representativ for kvinner i denne alderen, osv. Når vi i denne rapporten splitter utvalget på kjønn, så er det kvinner som møter på sesjon som ligger til grunn for denne kategorien. Det er grunn til å anta at denne gruppa har en tilbøyelighet nettopp i å søke politiutdanning.

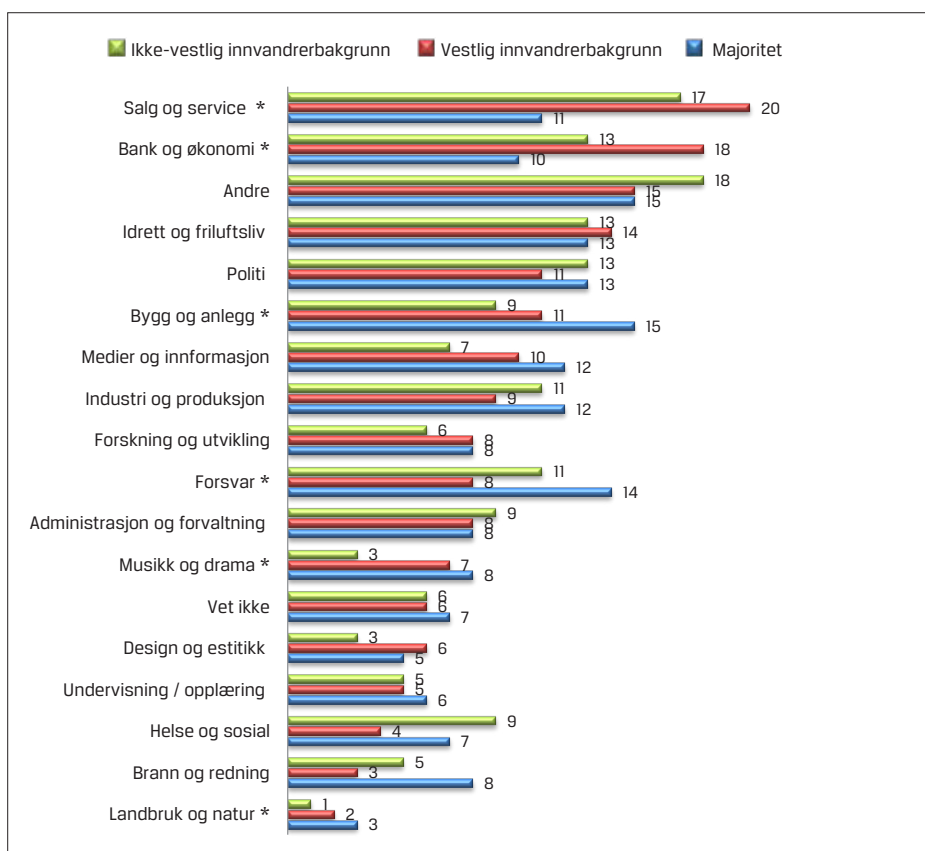
FIGUR 3.1.2 HVILKEN YRKESSEKTOR HAR DU LYST TIL Å JØBBE INNENFOR, KJØNN? (I PROSENT). N=5331

I utvalget finner vi at det er 0,4% med vestlig innvandrerbakgrunn som kan tenke seg på bli politi og 0,9% med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn som kunne tenke seg det. Når vi skiller mellom disse kategoriene i politigruppa (n=685) ser vi at det prosentvis er flere innvandrere ungdom er noe høyere representert i denne kategorien.

TABELL 3.1 FORDELING MELLOM MAJORITETSUNGDOM OG INNVANDRERUNGDOM I POLITIGRUPPA

	n	%
Majoritet	623	91
Vestlig innvanderbakgrunn	16	2
Ikke-vestlig innvanderbakgrunn	46	7
Total	685	100

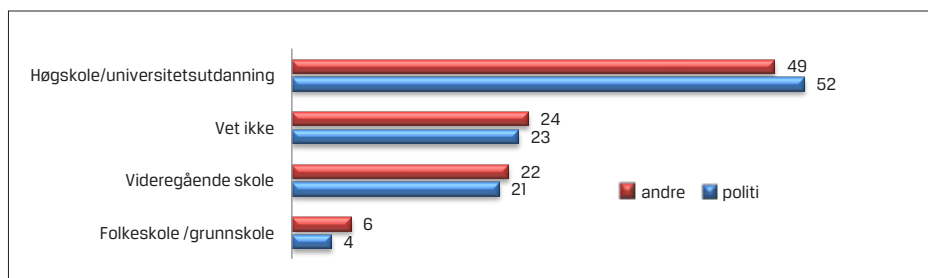
Når vi ser på de i utvalget med innvanderbakgrunn, ser vi i figur 3.1.3 at *salg og service* og *bank og økonomi* er de mest foretrukne yrkessektorene. Vi ser også at interessen for *bygg og anlegg* og *forsvaret* er signifikant mindre blant innvanderungdom. Når det gjelder interessen for politiet som yrket, er denne nesten identisk hos majoritetsungdommen og hos ungdom med innvanderbakgrunn.

FIGUR 3.1.3 HVILKEN YRKESEKTOR HAR DU LYST TIL Å JOBBE INNENFOR? (I PROSENT). N=5331

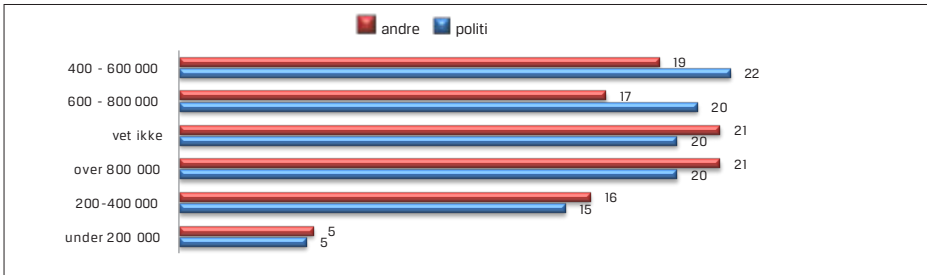
Sosiokulturell bakgrunn

Vi skal se litt på noen variabler som skiller politigruppa fra resten av utvalget. Skiller de som kunne tenke seg å bli politi, på andre bakgrunnsvariabler som bosted, oppvekst, foreldres inntekter osv.? Som det ble trukket fram innledningsvis, har det fra tidligere vært en oppfatning om at de som søkte politiet, var «armsterke bondesønner» (Larsson 2010). I denne rapporten fant vi ingen signifikante forskjeller innenfor utvalget mellom kategoriene «storby», «mindre by», «tettsted» og «bygd». En av mange forklaringer på utdanningsforskjeller i Norge er at barna i stor grad kopierer foreldrenes utdanningsnivå. I hvilken grad kan vi se dette i vårt materiale, og hva kan en slik forskjell fortelle oss om politigruppa sammenliknet med resten av utvalget? Spørsmålet var: *Hva er den høyeste fullførte utdanningen til den av dine foreldre som har høyest utdanning?* I vårt utvalg var det ingen signifikante forskjeller på denne variabelen mellom politigruppa og resten av utvalget. Tallene ser vi i figur 3.1.4. At gruppa *vet ikke* er så stor, forteller oss kanskje at bevisstheten om foreldrenes utdanning er lav.

FIGUR 3.1.4 HØYESTE UTDANNING HOS FORELDRE (I PROSENT). N=5331

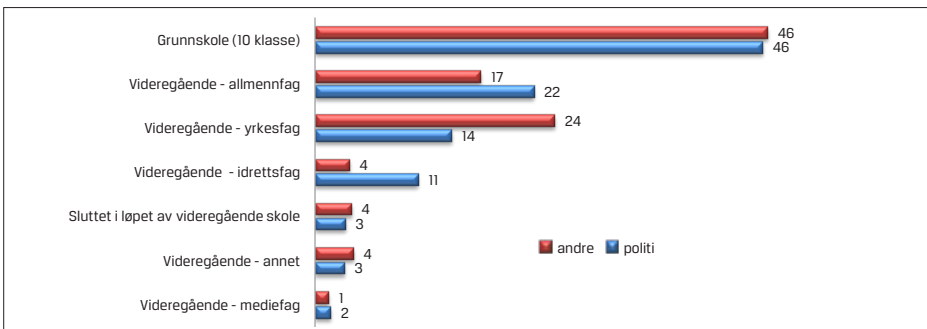
Den forskjellen som derimot er signifikant, er mellom de som kunne tenke seg å bli politi og resten av utvalget, er inntekt i husstanden. Spørsmålet var: *Hva tror du den samlede brutto årsinntekten i din husstand er? Altså samlet inntekt før skatt?* Det var bare mulig å sette ett kryss. Som det går fram av figur 3.1.5, så er det en liten overvekt av politiinteresserte i husstander som vi kan kalle «den solide middelklasse», fra husstander som tjener mellom 400 000 og 800 000 kr i året. Vi ser at *vet ikke*- gruppa også på dette spørsmålet er stor. Innsikt i foreldrenes inntekt er tydeligvis ikke stor. Forskjellene er signifikante.

FIGUR 3.1.5 HVA TROR DU ER DEN SAMLEDE BRUTTO ÅRSINNTekten I DIN HUSSTAND? (I PROSENT). N=5331

Skolegang

I spørreskjemaet var det spørsmål om hovedbeskjeftigelsen nå. I spørreskjemaet ble det listet opp en rekke forslag til påbegynt og/eller avsluttet skolegang. Hele utvalget her skal ha gjennomført grunnskolen, mens store deler av utvalget er elever på videregående skole. Spørsmålet kan derfor bli forstått slik at de bare krysser av på det som faktisk er gjennomført, siden det her bare var mulig med ett svar. Spørsmålet om grunnskole burde vært omformet eller tatt helt ut. Vi har i rapporten valgt å bruke tallene, fordi de forteller oss noe om interesser i det utvalget som kan tenke seg å bli politi når det gjelder linjevalg på videregående skole. For å kunne komme inn på Politihøgskolen kreves allmenn studiekompetanse. Det vil derfor være naturlig å anta at de som kunne tenke seg å bli politi, velger denne studieretningen. Som det går fram av figur 3.1.6, ser vi at dette i hovedsak stemmer. Vi ser en forskjell mellom de med politiinteresse og resten av gruppa når det gjelder yrkesfag og idrettsfag. Forskjellene i figur 3.1.6 er signifikante.

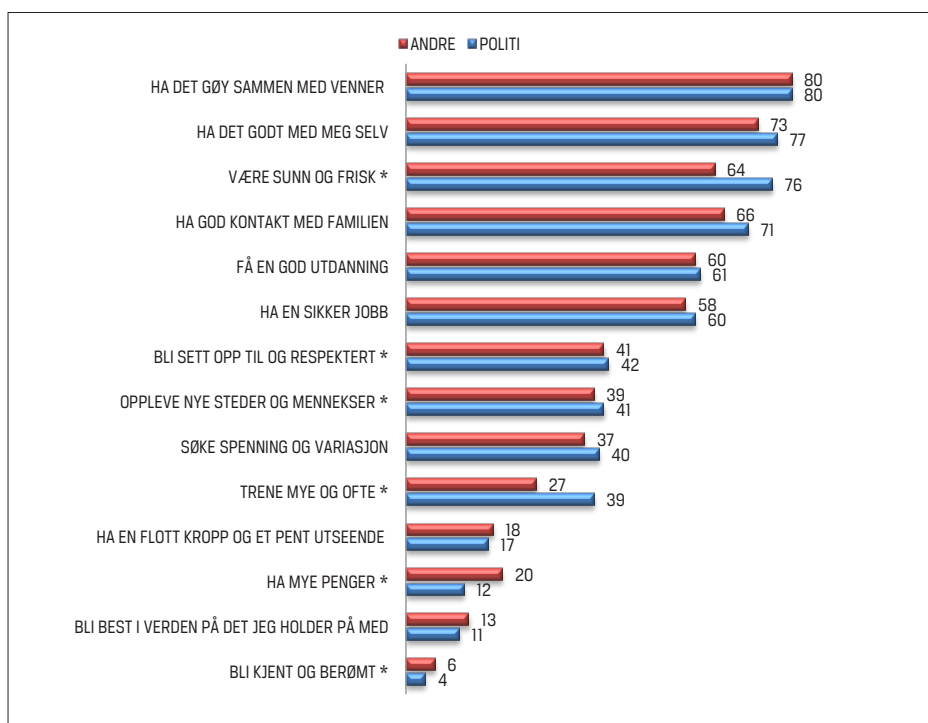

FIGUR 3.1.6 PÅBEGYNT ELLER AVSLUTTET SKOLEGANG (PROSENT). N=5255

Når det gjelder å velge idrettslinje, kan valget peke i retning av interesse for idrett og fysisk aktivitet og at dette preger deres innstilling til politiyrket som et fysisk yrke. Det bringer rapporten over på hva som kan kjennetegne de i utvalget som kunne tenke seg å bli politi når det gjelder interesser.

Interesser, holdninger og verdier

Vi spurte hele utvalget om interesser eller preferanser i livet. Hvor viktige var en del forhold i livet? Som vi ser i figur 3.1.7, deler politigruppa de samme preferansene som resten av utvalget på mange områder. Der det er signifikante og relativt store forskjeller på variablene *være sunn og frisk* og *trene mye og ofte*, holder politigruppa dette som viktig. Det underbygger tallene fra figur 3.1.6, hvor vi så at de som kunne tenke seg å bli politi, i større grad gikk på videregående skole, idrettsfag.

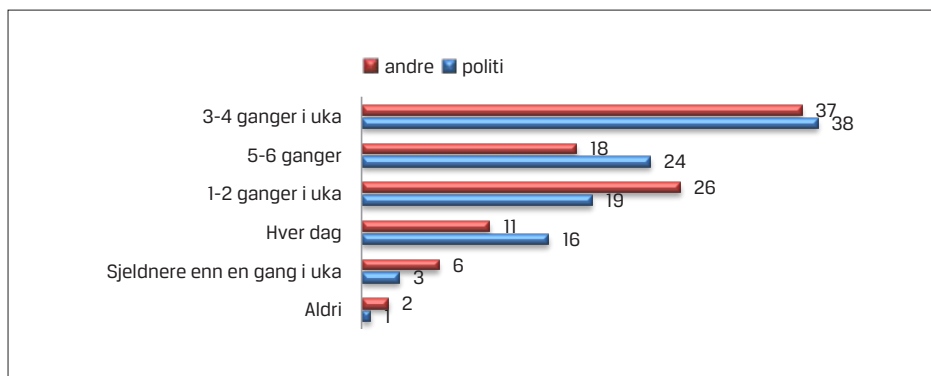

FIGUR 3.1.7 HVOR VIKTIG ER FØLGENDE FORHOLD FOR DEG? (I PROSENT). N=5331

I studentundersøkelsene som ble presentert innledningsvis, var det mange som pekte på politiyrket som et fysisk yrke. Det blir indirekte bekreftet gjennom de fysiske opptakskravene ved Politihøgskolen. De som kan tenke seg å bli politi har interesse av fysisk aktivitet og interesser som henger sammen med det å være fysisk aktiv. Dette går fram av fig. 3.1.7. Det er også en relativt stor signifikant forskjell mellom politigruppa og resten av utvalget på variabelen å ha mye penger, hvor de som kunne tenke seg å bli politi, i mindre grad mener at dette er viktig. De som kunne tenke seg å bli politi, syntes å ha flere av «kjerneverdiene» som *kontakt med familien, være sunn og frisk og trene mye*.

Vi har også sett på interesser eller preferanser i livet fordelt på kjønn innenfor politigruppa. Vi ser at mange av variablene i undersøkelsen i liten grad skiller på kjønn, men noen forskjeller finner vi. Det er signifikant flere jenter i politigruppa som mener at en sikker jobb og god utdanning er betydningsfullt. Samtidig er det flere gutter som er opptatt av å ha en *flott kropp*, de ønsker å bli best i det de holder på med, og å *ha mye penger*. Denne forskjellen er signifikant.

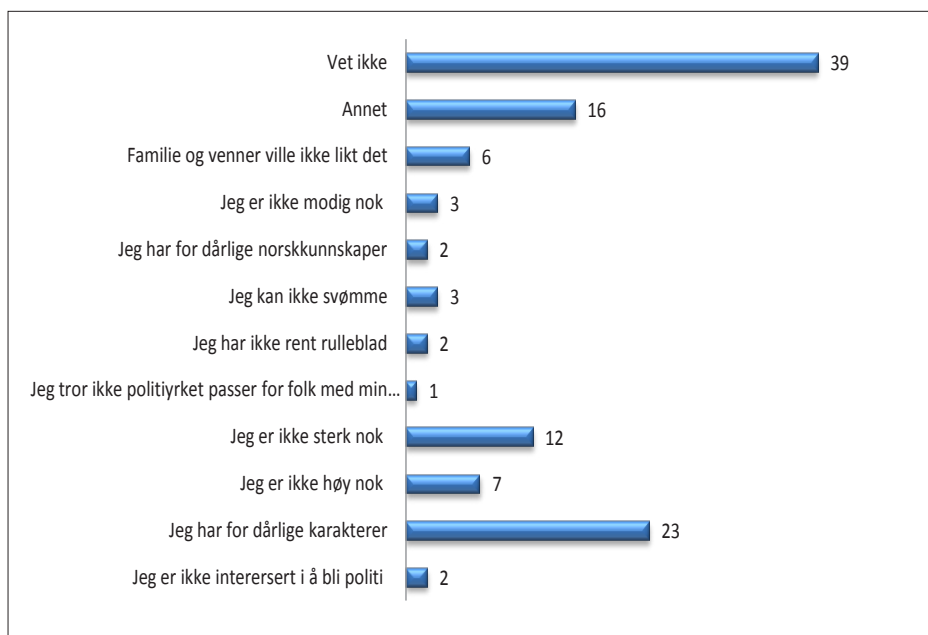
Som vi så i figur 3.1.7, så er det preferanser for fysisk aktivitet som slår ut i politigruppa. I figur 3.1.8 ser vi hvor ofte utvalget driver med regelmessig trening. De som oppgir at de *Går tur, trener og konkurrerer i idrett eller driver friluftsliv*, er ikke tatt med her. De som kunne tenke seg å bli politi, skiller seg mest ut på variabelen *trener 5–6 ganger eller trener hver dag*. Forskjellene er signifikante.

FIGUR 3.1.8 HVOR OFTE (REGELMESSIG) TRENER DU? (I PROSENT). N=3794

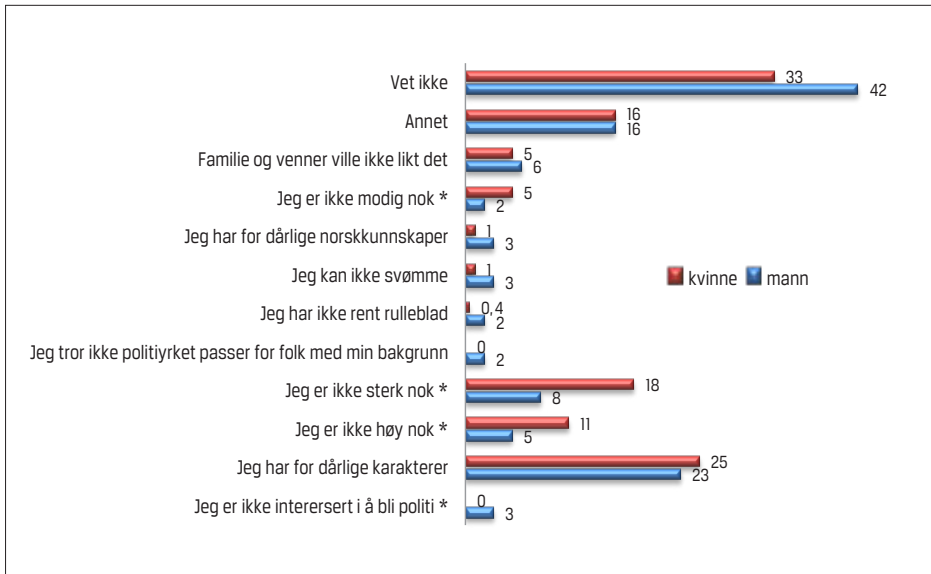
3.2 Hva kan hindre deg i å bli politi?

I denne rapporten har vi i vårt utvalg identifisert en gruppe på 685 som kunne tenke seg å bli politi. I forhold til informasjon og rekruttering kan det være interessant å se hva dette utvalget mente kunne være et hinder for å bli politi. I spørsmålet var flere svar mulig. Her blir respondentene bedt om å velge innenfor et sett av mulige hindringer. Svarene som vi ser i figur 3.2.1, kan fortelle oss noe om hva utvalget vet om opptakskrav ved Politihøgskolen, men de kan også fortelle oss noe om hvordan politiet oppleves og hva respondentene mener er viktige oppgaver for politiet. Vi ser av figuren at det er *vet ikke*- kategorien som er størst; deretter kommer *karakterer* og annet. Men vi ser også at styrke og kroppshøyde blir nevnt som mulig hinder for å komme inn på Politihøgskolen. Når vi tolker tallene i figur 3.2.1, ser vi en tydelig bevissthet på at det er høye karakterkrav for å komme inn, og det er nødvendig med spesielle fysiske forutsetninger. Dette vil vi diskutere mot slutten av rapporten.

FIGUR 3.2.1 HVIS DU HAR LYST TIL Å BLI POLITI, HVA HINDRER DEG? (I PROSENT). N=684

I figur 3.2.2 ser vi det samme spørsmålet, men kjønnsforskjellene kommer fram. Fortsatt er det *vet ikke*-gruppa som er størst for begge kjønn. Jentene ser i større grad enn guttene at *karakterer og fysisk styrke* er det som kan hindre dem i å bli politi. Vi ser også at *mot og høyde* er to forhold som jentene mener at kan hindre dem i å bli politi. Disse forskjellene er signifikante.

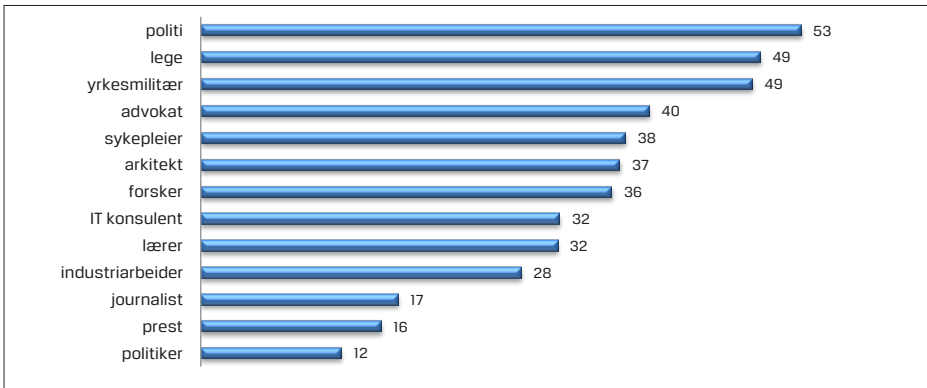

FIGUR 3.2.2 HVIS DU HAR LYST TIL Å BLI POLITI, HVA HINDRER DEG? KJØNN (I PROSENT). N=684

3.3 Politiet og troverdighet

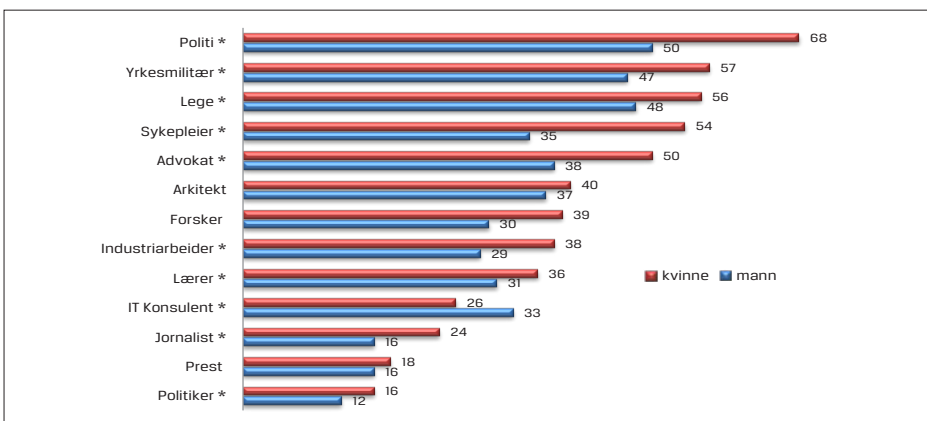
Et av spørsmålene i denne undersøkelsen er i hvilken grad politiyrket framstår med troverdighet. Troverdighet er ingen enkel kategori å forstå. Dersom vi slår opp i en synonymordbok så ser vi at troverdighet også kan forstås som; ærlig, traust, pålitelig. Det kan være grunn til å anta at dette er synonymer som ligger tilgrunn for en oppfatning om de forskjellige yrkenes troverdighet.

I figur 3.1.4 ser vi hvordan dette slår ut på spørsmålet: *Hvor stor troverdighet har følgende yrker for deg?* Vi har i rapporten slått sammen kategoriene *meget stor* og *Ganske stor* troverdighet til *Stor troverdighet*. Som det går fram av figur 3.3.1, så svarer hele 53 % at de har stor troverdighet til politiet.

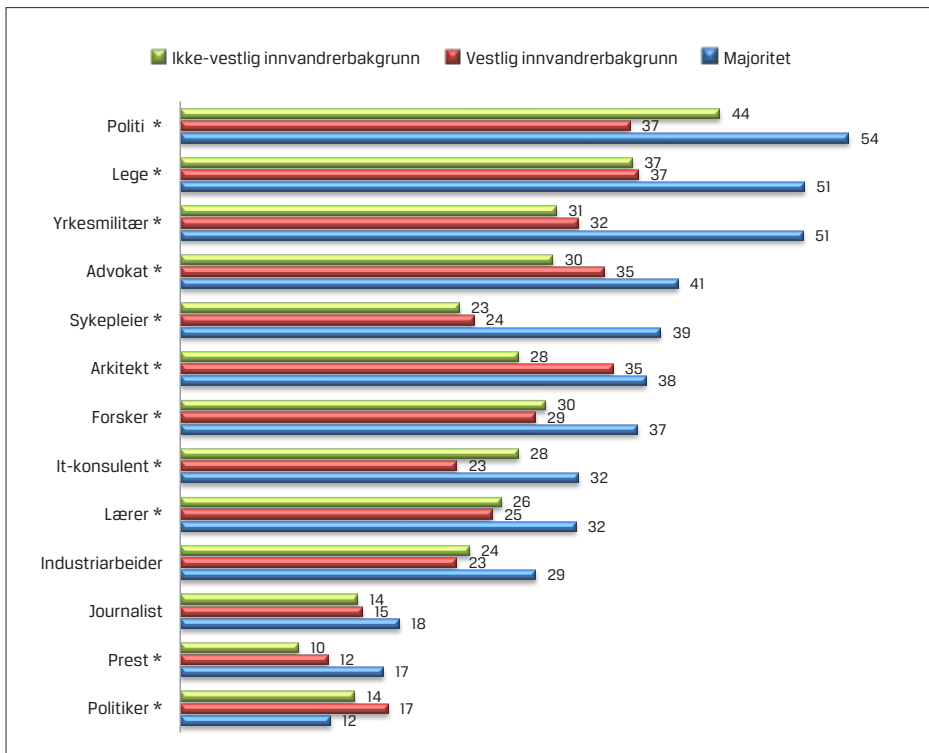
FIGUR 3.3.1 HVOR STOR TROVERDIGHET HAR FØLGENDE YRKER FOR DEG? (I PROSENT). N=5302

Som diskutert tidligere er kjønns sammensetningen på utvalget litt spesiell. Når rapporten likevel trekker fram kjønnsforskjeller, er det fordi det kan være interessant å se hva kvinner som møter til sesjon, faktisk svarer på spørsmålene i undersøkelsen. Dette kan forklares med at kvinner som søker seg inn på sesjon, sannsynligvis er interessert i en politiutdanning og dermed har større tiltro til yrket. Vi skal også i den avsluttende delen av rapporten se på mulige implikasjoner våre funn kan ha i forhold til rekrutteringsarbeidet. Som vi ser i figur 3.3.2, har kvinnene større troverdighet til politiet enn menn. Forskjellene var signifikante bortsett fra svaralternativene forsker, arkitekt og prest. Vi ser også at i dette utvalget er det bare *IT-konsulent* som framstår med større troverdighet for mennene enn for kvinnene.

FIGUR 3.3.2 HVOR STOR TROVERDIGHET HAR FØLGENDE YRKER FOR DEG? KJØNN (I PROSENT). N=5302

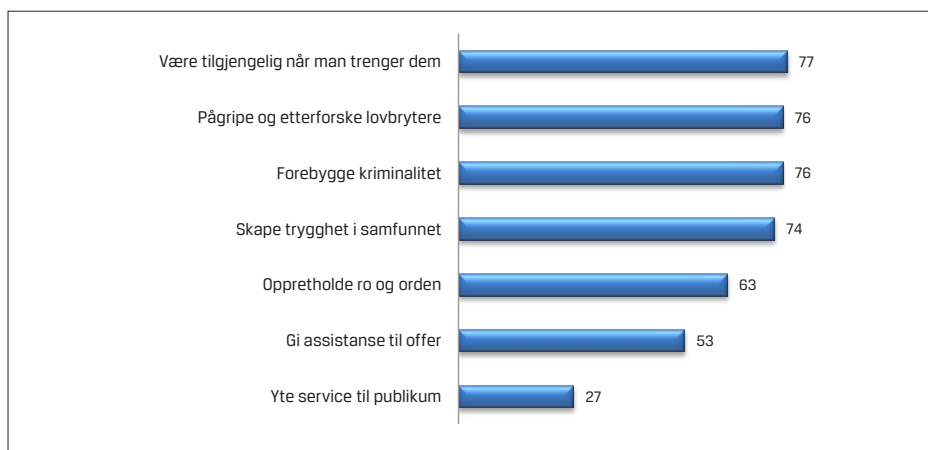
Innledningsvis i denne rapporten ble Politihøgskolens og justissektorens ønske om å rekruttere flere innvandrerdømmer til politiyrket skissert. Hvordan framstår politiyrket for innvandrerdømmer når det gjelder troverdighet? Som det går fram av figur 3.3.3, så framstår politiyrket med noe mindre troverdighet for innvandrerdømmer enn for resten av utvalget, men det er likevel det yrket som framstår med høyest troverdighet også for denne gruppa. Vi ser også at legeyrket og advokatyrket er yrker som framstår med stor troverdighet for denne gruppa. På samme måte som kjønnsrepresentasjonen er innvandrerdømmer som gruppe i dette utvalget liten. Vi kan derfor ikke konstatere at dette er en representativ oppfatning blant innvandrerdømmer, men den forteller noe om innvandrerdømmer som møter på sesjon.

FIGUR 3.3.3 HVOR STOR TROVERDIGHET HAR FØLGENDE YRKER FOR DEG, INNVANDREBAKGRUNN? (I PROSENT).
N=5302

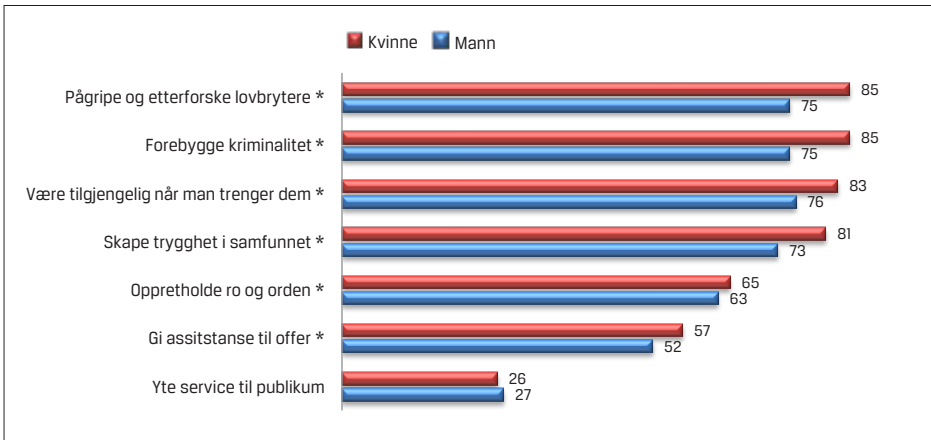
3.4 Viktige oppgaver for politiet

Hva som er politiets oppgaver, og hva som er de viktige oppgavene for politiet, er en pågående diskusjon. En grunnleggende del av denne diskusjonen er om politiet gjør de oppgavene som publikum forventer og som publikum definerer som viktig. I vår undersøkelse spurte vi utvalget om å rangere viktige oppgaver for politiet. Som det går fram av figur 3.4.1, var det syv spørsmål som skulle besvares. Svarene fordelte seg på alternativene *Ikke viktig i det hele tatt*, *Litt viktig*, *Ganske viktig*, *Meget viktig* og *Vet ikke*. Vi har i de følgende figurene bare tatt med de som svarte *meget viktig*. Når vi spør hele utvalget om en rangering, så ser vi at det er det å være tilgjengelig, pågripe og etterforske, samt å forebygge kriminalitet, som er de tre viktigste oppgavene for politiet. Det å yte service til publikum er klart det som framstår som minst viktig.

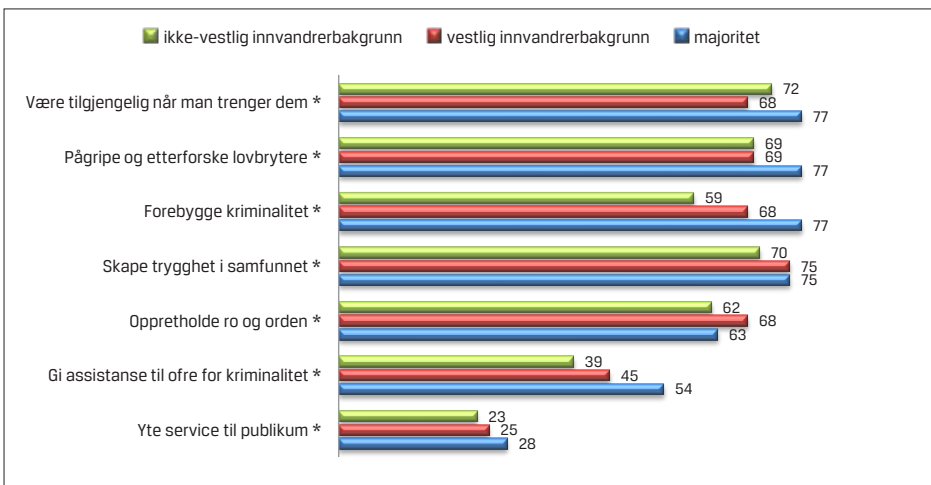
FIGUR 3.4.1 HVOR VIKTIG MENER DU FØLGENDE OPPGAVER ER FOR POLITIET? (I PROSENT). N=5140

Når vi stiller det samme spørsmålet og ser på kjønnsforskjeller, kommer det fram noen forskjeller. Kvinnene i vårt utvalg er i større grad opptatt av at oppgavene *pågripe og etterforske lovbrystere* og *forebygge kriminalitet* er de viktigste, mens det å være tilgjengelig for publikum ikke oppfattes av kvinnene som det viktigste. Vi ser også at det å yte service til publikum er den lavest prioriterte oppgaven for begge kjønn. Tallene finner vi i figur 3.4.2.

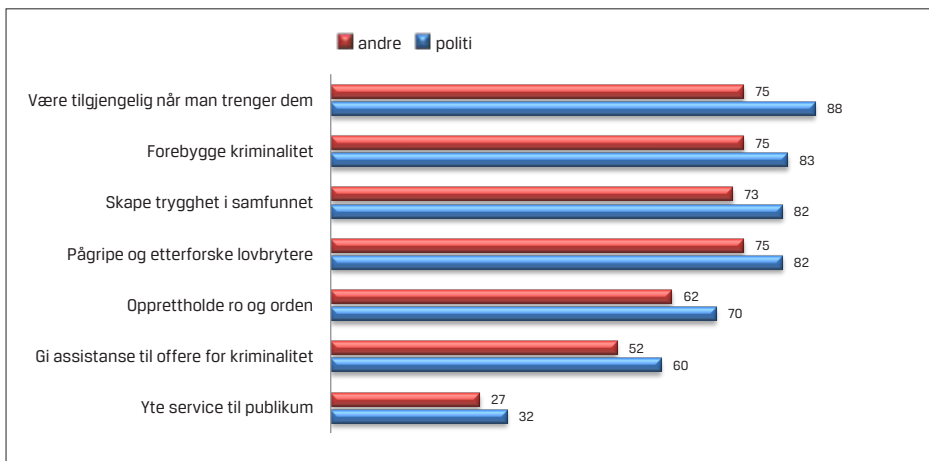
FIGUR 3.4.2 HVOR VIKTIG MENER DU FØLGENDE OPPGAVER ER FOR POLITIET? KJØNN (I PROSENT). N=5124

I figur 3.4.3 ser vi fordelingen mellom ungdom med innvandrerbakgrunn og majoritetsungdom. I denne figuren ser vi at innvandrerungdom har signifikant forskjellige oppfatninger, men forskjellen er ikke stor. Vi ser at også innvandrerungdom mener at det å være tilgjengelig er viktig, men som gruppe ser vi at de også mener at å på gripe og etterforske lovbytere er viktig.

FIGUR 3.4.3 HVOR VIKTIG MENER DU FØLGENDE OPPGAVER ER FOR POLITIET? INNVANDREBAKGRUNN (I PROSENT). N=5128

I undersøkelsen spurte vi om hvilke oppfatninger utvalget hadde om viktige oppgaver for politiet. Dette er et spørsmål som er brukt i en av studentundersøkelsene som er presentert innledningsvis (Larsson et al. 2006). Vi skal avslutningsvis sammenligne noen resultater fra undersøkelsen i 2006 med denne. Men først må vi presentere noen tall for hva de som kunne tenke seg å bli politi, mener i forhold til resten av utvalget. Vi ser i figur 3.4.4 at de som kunne tenke seg å bli politi, i større grad enn resten er opptatt av å være tilgjengelig, forbygge kriminalitet og *skape trygghet*. I figur 3.4.4 ser vi også at det er de samme oppgavene som resten av utvalget holder opp som viktig, men i sterkere grad enn resten. Alle forskjellene er signifikante.

FIGUR 3.4.4 HVOR VIKTIG MENER DU FØLGENDE OPPGAVER ER FOR POLITIET? MOT ANDRE (I PROSENT). N=5331

3.5 Oppsummering

- I det utvalget som her er spurt (N=5331), svarere 13 % (n=685) at de kunne tenke seg å bli politi.
- I vårt utvalg var jentene signifikant mer interessert i å bli politi, mens det ikke var forskjell mellom majoritetsungdom og innvandrerungdom på dette spørsmålet.
- Når det gjelder bakgrunnsvariabler, var det ingen forskjell mellom de som kunne tenke seg å bli politi, og resten av utvalget når det gjaldt bosted eller

yrkesbakgrunn hos foreldrene. Derimot var det forskjell (signifikant) på inntekt hos foreldrene, der de som kunne tenke seg å bli politi kom fra hjem hvor høyeste inntekt lå mellom 400 000 og 800 000.

- Når det gjaldt interesser og holdninger, ser vi at politigruppa er (signifikant) mer opptatt av helse og fysisk aktivitet som *viktig i livet*.
- På spørsmål om hva som kan hindre dem i å bli politi, er det for dårlige karakterer som framstår som det største hinderet.
- Også styrke og høyde og mot oppfattes som viktigere ekskluderingsmekanismer for hele utvalget, men for jentene i større grad enn for guttene.
- 53 % i hele utvalget sier at politiet framstår med stor troverdighet. Når vi skiller på kjønn, ser vi at 68 % av kvinnene mener at politiet har høy troverdighet. For gruppa med innvandrerbakgrunn framstår også politiyrket med høy troverdighet, men signifikante lavere enn for majoritetsungdom.
- De som ønsker å bli politi, går på videregående skole, allmennfag eller idrettslinje.
- De som ser politiet som mulig yrkesvalg, er signifikant mer fysisk aktive enn resten av utvalget og er også orientert mot aktiviteter som trening, som igjen fremmer helse og trivsel.
- På spørsmål om hva de oppfattet som viktige oppgaver for politiet, svarte 76 % at å pågripe og etterforske lovbrøttere samt å forebygge kriminalitet var meget viktig.
- Kvinnene i dette utvalget var i større grad (signifikant) opptatt av at viktige oppgaver for politiet var å pågripe lovbrøttere, forebygge kriminalitet og være tilgjengelig.
- Det var også noen forskjeller mellom majoritetsungdom og innvandrerungdom på dette spørsmålet. Den største forskjellen fant vi på variablene Assistanse til offer og forebygge kriminalitet, hvor majoritetsungdom i større så dette som viktig.

4. Avslutning

Politiyrket har på samme måte som andre profesjonsyrker gjennomgått en «akademisering». Som andre profesjoner har politiet måtte møte behovet for en mer kunnskapsstyrt og teoretisk tilnærming til de oppgavene som etaten skal løse. I omleggingen fra etatskole til høyskole var det bekymring for at politiutdanningen skulle miste søkergrunnlaget. Frykten var ubegrunnet. Politihøgskolen er fortsatt en populær utdanning.

Utdanningsmålet for politiet er å ha 2 politi pr. 1000 innbyggere. Dersom etaten skal nå disse målene, vil opptakstallet ved Politihøgskolen i årene som kommer, ligge på 720 studenter. Politihøgskolen vil derfor i framtida bli utfordret på å balansere et høyt studentvolum med kravet til akademisk kvalitet i utdanningen.

I denne rapporten er politiyrket det yrket som framstår med størst troverdighet. I hvilken grad dette motiverer eller ligger som en premiss for å velge politiyrket, kan ikke rapporten entydig slå fast. I rekrutteringsarbeidet til politiutdanningen bør det vurderes å bruke dette funnet aktivt. At politiyrket sammen med legeyrket og yrkesmilitær framstår som troverdig, kan indikere høy tillit til nettopp disse yrkene. Dette bør kunne brukes i rekrutteringen ved å presentere muligheten for å jobbe i et troverdig yrke.

Rapporten kan slå fast at politiyrket framstår som et populært yrke. Hva denne populariteten skyldes, har heller ikke rapporten klart å identifisere. De som kunne tenke seg å bli politi, er mer opptatt av fysisk aktivitet og helse samt det å ha en sikker jobb, noe som igjen kan være kvaliteter de mener de finner igjen i politiyrket.

Det er ingen signifikant forskjell mellom de som kunne tenke seg å bli politi, og resten av utvalget når det gjelder utdanning hos foreldrene. Derimot kan rap-

porten slå fast at majoriteten av de som kunne tenke seg å bli politi, er «kjerne-sunn middelklasseungdom». I studentundersøkelsen (Larsson et al., 2006) ser vi at studenter fra små eller mellomstore steder er overrepresentert ved Politihøgskolen. I vår rapport finner vi ikke forskjeller når det gjelder oppvekststed. Den tradisjonelle oppfatningen om at politiet rekrutterer *armsterke bonde-sønner* (Larsson, 2010) blir ikke bekreftet i denne rapporten. Samtidig finner vi i vår rapport heller ikke grunnlag for å si at akademikerbarna er i ferd med å overta politiutdanningen. I vår rapport framstår politiyrket mer som et alternativt yrke for den jevne middelklasseungdom med allmennfag eller idrettsfag fra videregående skole og med interesse for fysisk aktivitet, og som besitter *sunne verdier*. Utfordringen i framtidige studentundersøkelser er om rekrutteringen blir hentet fra et for snevert utvalg av befolkningen, og at politiet derfor blir for ensartet når det gjelder bakgrunn. Dersom politistyrken i Norge skal speile befolkningssammensetningen, kan det bli en diskusjon dersom det er en overrepresentasjon av middelklasseungdom. En eventuell kartlegging av de som faktisk begynner på og gjennomfører politiutdanning, vil kunne bekrefte eller avkrefte dette.

I Norge har det i de siste 50 årene vært et klart mål om å tilby utdanning til alle uavhengig av sosial bakgrunn og kjønn. Resultatet av dette er at langt flere enn før gjennomfører høyere utdanning. Det har lenge vært politisk enighet om at slagordet *lik rett til utdanning* skulle medføre en utjevning i muligheten for høyere utdanning. Ulike studier har vist at denne utjevningen ikke har funnet sted, og at det fortsatt er liten sannsynlighet for at høyere utdanning er likt fordelt mellom høye og lavere sosiale klasser (Hansen & Mastekaasa, 2010, pp. 116-117). Når det gjelder forklaringer på hvordan disse ulikhetene oppstår, er det tre teorier som skisseres, og som ble presentert innledningsvis. Det som er funnet i vår rapport, er at de som kunne tenke seg å bli politi, er veldig like resten av utvalget i bakgrunnsvariabler. Det som er forskjellig (signifikant), er at ungdom i vår undersøkelse som kommer fra hjem med årsinntekt over 800 000 kr, er mindre interessert i å bli politi. Vi finner ikke forskjeller i oppvekstmiljø eller foreldres bakgrunn som kan gi oss noe støtte verken i verditeorien eller kulturteorien.

Derimot kan vi muligens finne noen svake koblinger inn mot *sosial posisjonsteorien* og i enda større grad i *rasjonell aktør-teorien*. Disse teoriene er ulike i deler

av oppbygningen, men de har det til felles at begge ser den rasjonelle aktøren som handler på bakgrunn av valg og muligheter som framstår uavhengig av sosial bakgrunn og andre determinerte forhold. Det som kjennetegner rasjonell aktørteorien er jo at aktørene velger, eller velger bort, utdanninger vurdert i forhold til mulighetene til å lykkes i utdanningen. I vår rapport ser vi at mange av de som kunne tenke seg å bli politi, ser fysisk styrke, mot og kroppshøyde som mulige ekskluderingsmekanismer for å komme inn på Politihøgskolen, og det kan være en mulig tolkning at dette også er forutsetninger for å lykkes i politiyrket.

Dette bringer oss over på mulige framtidige tilnærminger i utdanningsprosjekter knyttet til politiet og kanskje andre profesjoner. Hva er det som ligger bak valg av yrke? Mye i vår rapport kan tyde på at ungdom tidlig i livet har bestemt seg for å bli politi, og de har en klar oppfatning om hva som er viktige oppgaver for politiet. Hva kan dette skyldes? Er politiet som sosialt fenomen veldig tydelige i sin samfunnsmessige kommunikasjon? Er det noe i politiet i møte med den enkelte som genererer tydelighet om hva dette yrket er? Dersom vi ønsker en forskningsmessig tilnærming for å få svar på noen av disse spørsmålene, bør Politihøgskolen vurdere forskningsprosjekter av mer kvalitativ karakter hvor målet er å avdekke underliggende prosesser og strukturer som kan forklare politiet som mulig yrkesvalg.

Det som kommer tydelig fram i vår rapport, er at politiet som utdannings-system har en kommunikasjonsutfordring. Det at 12 % av de som kunne tenke seg å bli politi, tror at manglende styrke og 7 % tror at lav kroppshøyde gjør at de ikke kommer inn på Politihøgskolen, er overraskende. Det er snart 20 år siden høydekravet forsvant, og kravene til fysisk styrke er ikke spesielt høye. Hvorfor og på hvilken måte disse oppfatningene om politiyrket befester seg, er en utfordring for framtidig forskning. Det er også en utfordring i rekrutteringsarbeidet å kommunisere de faktiske forholdene rundt dette.

Politihøgskolen har en målsetting om at 40 % av studentene skal være kvinner. Vi kan med utgangspunkt i rapporten si at blant kvinner som frivillig deltar på sesjon, er det et godt grunnlag å rekruttere til politiyrket. Politihøgskolen bør vurdere om ikke dette potensialet skal utnyttes. Et samarbeid med Forsvaret i å henvende seg til kvinner som møter på sesjon, kan være en fruktbar vei i rekrutteringsarbeidet.

I Norge har det vært et uttalt mål å rekruttere flere innvandrerungdommer til politiyrket. Dette kan begrunnes i ulike forhold, men spesielt er det viktig at politiet speiler befolkningssammensetningen i samfunnet. Rapporten kan slå fast at innvandrerungdom har omtrent den samme interesse i å jobbe i politiet som majoritetsungdom. Vi ser også i rapporten en tendens til at innvandrerungdom i en liten, men signifikant grad ser politiyrket som mindre troverdig. Her kan det handle om tradisjoner og oppfatninger som foreldregenerasjonen har tatt med seg fra opprinnelseslandet. Politihøgskolen kan møte dette ved å vise de gode rollemodellene som skolen har når det gjelder ungdom med innvandrerbakgrunn.

5. Litteratur

- Barland, B., & Tangen, J. O. (2009). Kroppspresentasjon og andre prestasjoner: en omfangsundersøkelse om bruk av doping *PHS forskning*. Oslo: Politihøgskolen.
- Egge, M., Ganapathy, J., & Runhovde, S. R. (2008). Hvitt eller Bredt? Rekruttering av minoritetsstudenter til Politihøgskolen. *PHS Forskning*. Oslo: Politihøgskolen.
- Fekjær, S., & Leirvik, M. (2011). Silent gratitude: Education among Second-generation Vietnamese in Norway. *Ethnic and Migration Studies*, 37 (No 1), 1 - 22.
- Fekjær, S. B. (2009). Utdanning: et rasjonelt valg? *Sosiologisk tidskrift*, 4, 292 - 309
- Fekjær, S. N. (2007). *Nye forskjeller - nye forklaringer. Etniske ulikheter i utdanningsvalg*. Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, Det samfunnsvitenskapelige Fakultet. Oslo: Universitetet, Det samfunnsvitenskapelige Fakultet, Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, .
- Finstad, L. (2005). En av gutta? Om kjønn i politiet. In M. Egge & J. Strype (Eds.), *Polititrollen gjennom 100 år*. Oslo: Politihøgskolen.
- Flaatten, S., Gundhus, H. I., & Eline Kleiven, M. (2009). Demokrati, kontroll og tillit *PHS Forskning*. Oslo: Politihøgskolen.
- Grøgaard, J. B., & Aamodt, P. O. (2006). Veksten i høyere utdanning: Noen drivkrefter og konsekvenser. In J. B. Grøgaard & L. A. Støren (Eds.), *Kunnskapssamfunnet tar form. Utdanningseksplosjonen og arbeidsmarkedets struktur*. Oslo: Cappelen Forlag AS.
- Hansen, M. N. (1986). Sosiale utdanningsforskjeller. Hvordan er det blitt forklart? Hvordan bør de forklares? *Tidskrift for samfunnsforskning* 1, 3 - 28.
- Hansen, M. N., & Mastekaasa, A. (2004). Utdanning, ulikhet og forandring. In I. Frønes & L. Kjølørud (Eds.), *Det Norske Samfunn*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Hansen, M. N., & Mastekaasa, A. (2010). Utdanning - stabilitet og endring. In I. Frønes & L. Kjølørud (Eds.), *Det norske samfunn 6. utgave*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Lagestad, P. (2006). Når muskler betyr mer *PHS-skriftserie* (Vol. vol 1). Oslo: Politihøgskolen, Skriftserie nr.1.

- Larsson, P. (2010). Fra armsterke bondesønner til akademikaerbarn; Om rekruttering til politiyrket. *Nordisk tidsskrift for kriminalvidenskab nr. 2*, s.150-159.
- Larsson, P., Strype, J., & Thomassen, G. (2006). Hvem er politistudentene. In G. Thomassen & T. Bjørge (Eds.), *Kunnskapsutvikling i politiet*. Oslo: Politihøgskolen.
- Lie, A. L. (2010). Politiets bruk av fysisk makt. *PHS forskning*. Oslo: Politihøgskolen.
- Molander, A., & Terum, L. I. (2008). *Pofesjonsstudier*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Politidirektoratet. (2008). *Politiet mot 2020. Bemanning og kompetansebehov i politiet*. Oslo.
- Politihøgskolen. (2008). *Studentundersøkelsen 2008*. Oslo: PHS.
- Runhovde, S. R. (2010). Tillit til politiet. *PHS Forskning*. Oslo: Politihøgskolen.
- Schou, L. A. (2006). *Valg av grad eller grader av valg? Etniske forskjeller i valg av høyere utdanning i Norge*. (Master), Universitetet i Oslo Institutt for Sosiologi og Samfunnsgeografi.
- Støren, L. A. (2005). *Ungdom med innvandrerbakgrunn i norsk utdanning: et dokumentasjonsnotat* (Vol. 34/2005). Oslo: NIFU STEP.

Bjørn Barland

POLITI SOM MULIG YRKEVALG

Politiyrket har på samme måte som andre profesjonsyrker gjennomgått en «akademisering». Politiyrket har som andre profesjoner møtt behovet for en mer kunnskapsstyrt og teoretisk tilnærming til de oppgavene som etaten skal løse. I hvilken grad dette preger de som kunne tenke seg å bli politi er et av de spørsmålene som denne rapporten diskuterer. Rapporten er et forsøk på å beskrive et utvalg (N=5331) som kunne tenke seg å bli politi. Hva kjennetegner en potensiell politihøgskolestudent? For å få svar på spørsmålet har vi sett på om de som kunne tenke seg å bli politi skiller seg fra resten av utvalget på bakgrunnsvariabler som oppvekst og familieforhold, fritidsinteresser og hva de mener er viktige forhold som politiet skal drive med.

Rapporten har hentet ut data fra en større omfangsundersøkelse på bruk av doping i Norge.

Politihøgskolen

Slemdalsveien 5
Postboks 5027, Majorstuen
0301 Oslo
Tlf: 23 19 99 00
Faks: 23 19 99 01
www.phs.no

